
Vazby a vzorování tkanin odvozeniny kepru

KDE TUL
fakulta textilní
katedra designu

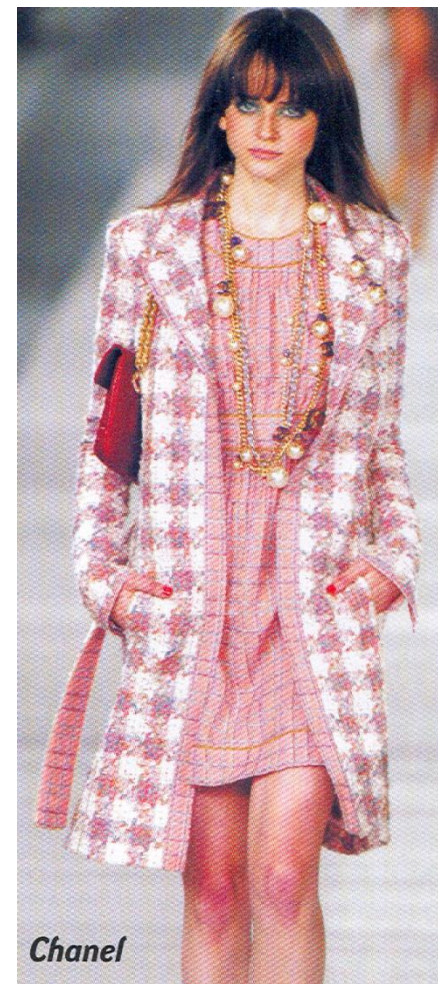
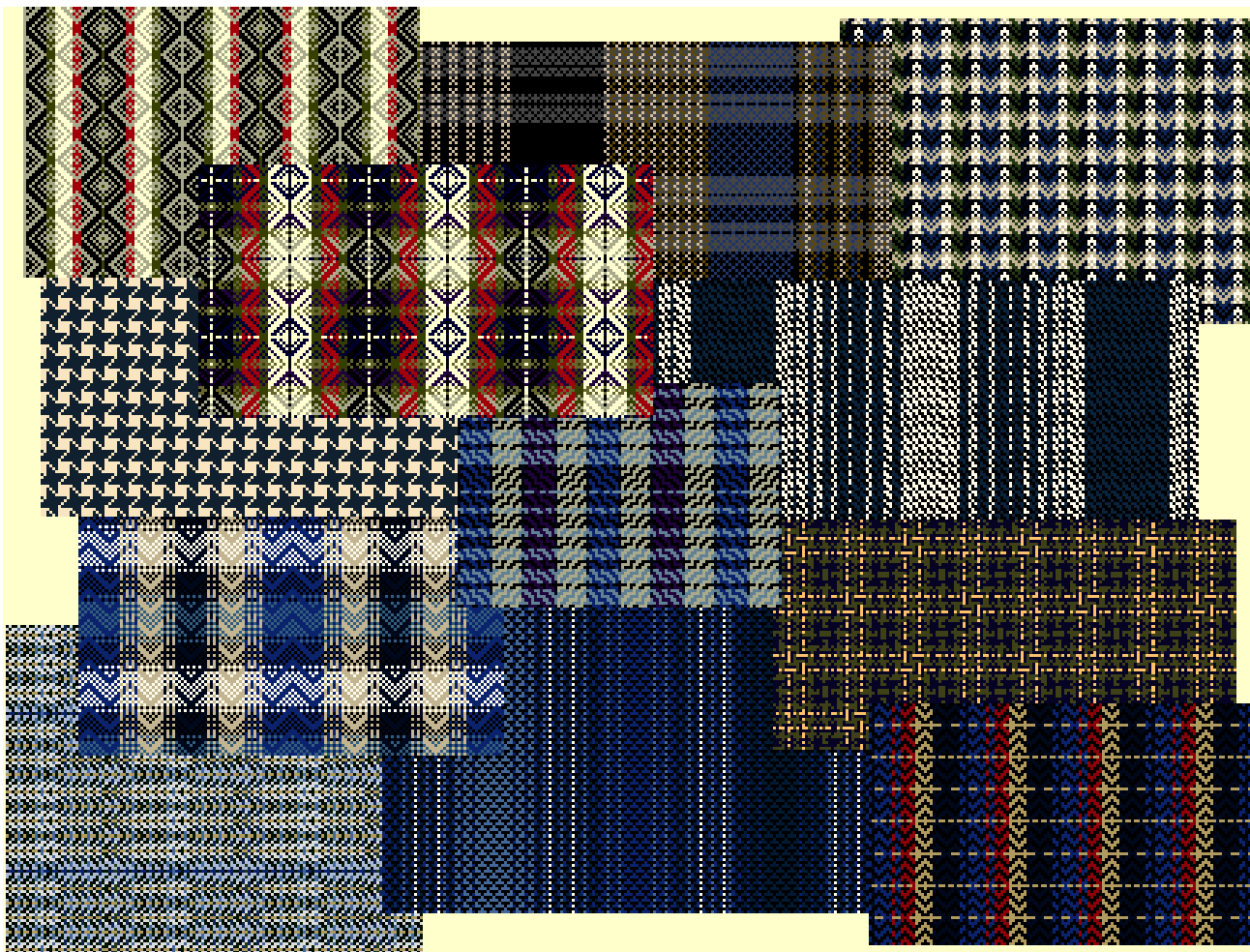
Vyučující: Ing. Vlastimila Bergmanová

vlastimila.bergmanova@tul.cz

3949

Odvozeniny keprové vazby

Vznikají ze základních keprů přidáním vazných bodů, změnou směru řádkování, změnou úhlu řádkování, vzájemným kombinováním a dalšími způsoby. Výsledkem jsou kepry zesílené, stínované, víceřádkové, lomené, hrotové, křížové, vícestupňové, vlnité a vzorované.

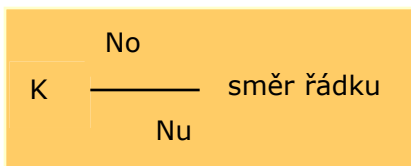
Chanel

Zesílený a stínovaný kepr

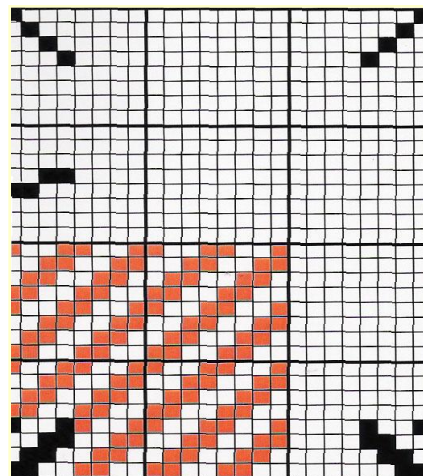
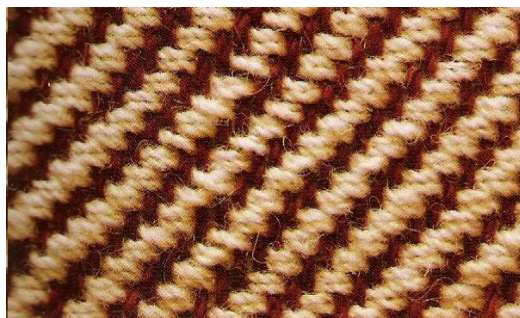
Zesílený kepr

- vzniká přidáním jednoho nebo několika vazných bodů k vazbě základního útkového kepru
- ke každému vaznému bodu se přidá stejný počet v jednom směru (po osnově nebo po útku)
- zesílením vazných bodů se střída vazby nemění
- maximální počet bodů, který můžeme přidat m : $m = SV - 3$
- zesílené kepry mohou být útkové, oboustranné i osnovní
- nejmenší střída vazby (SV) je 4x4
- návod do paprsku dle potřeby
- návod do tolika listů, jak velká je střída vazby nebo do násobku střídy
- použití: především vlnářské tkaniny z česaných nebo mykaných přízí (šatovka, obleky, tartany, kostky, kohoutí stopa, šály, serž), hedvábnické nebo bavlněné tkaniny (serž, podšívkoviny, kapsy sak, prádlo)

Označení

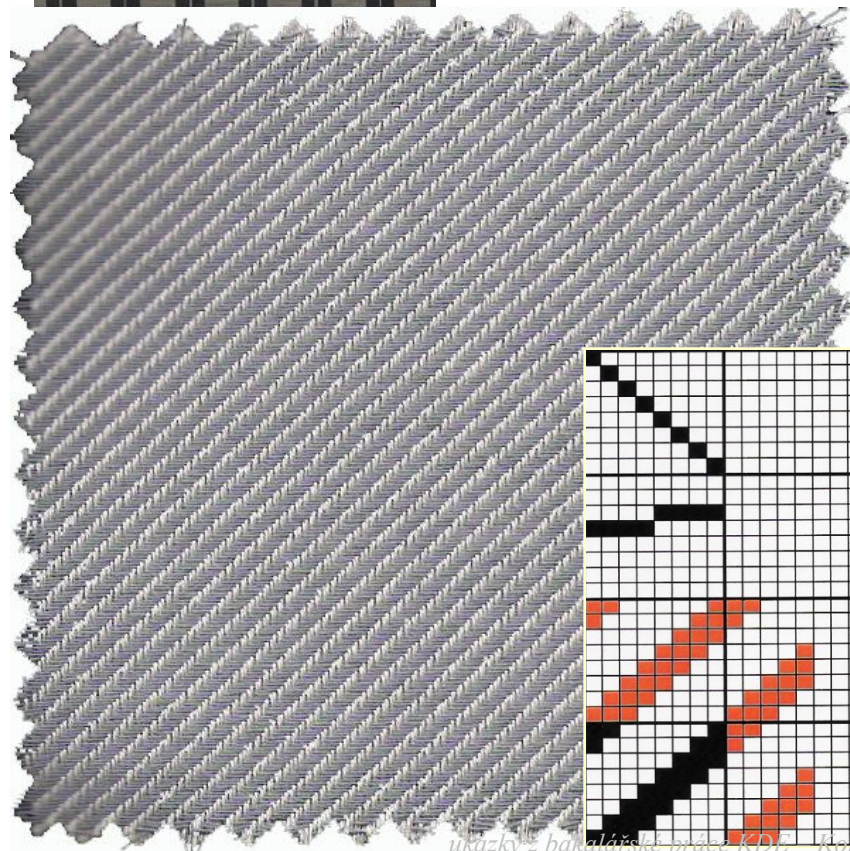
Zesílený kepr

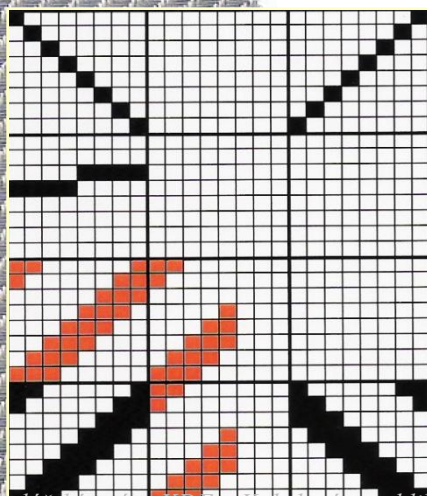
$$K \frac{2}{2} Z$$

čtyřvazný zesílený kepr oboustranný pravého směru

cirkas

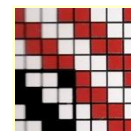
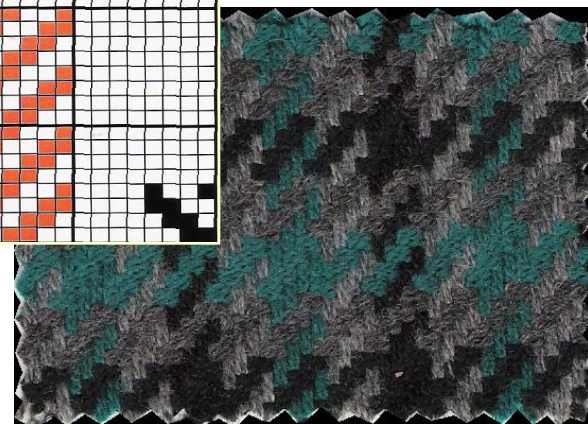
Osmivazný zesílený kepr útkový pravého směru

$$K \frac{3}{5} Z$$

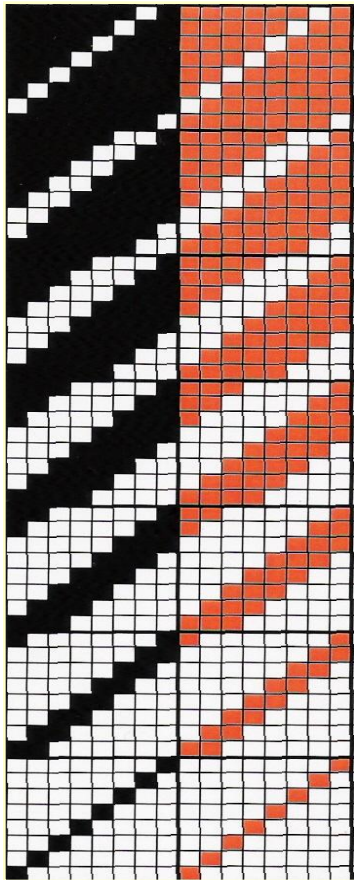
čtyřvazný zesílený kepr oboustranný levého směru

$$K \frac{2}{2} S$$

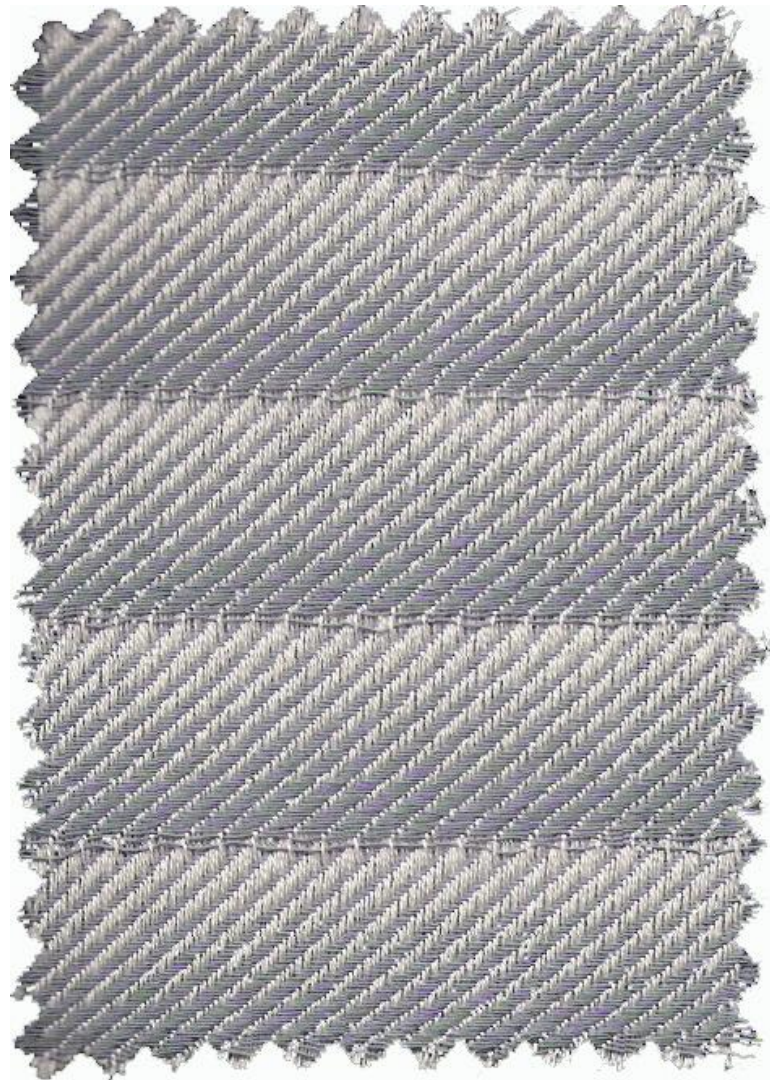

Stínovaný kepr

Stínovaný kepr vznikne kombinací základních keprů a stínovaných. Stínování dosáhneme pomocí postupného zesilování útkového základního kepru ve vymezených plochách (do pruhů, čtverců...). Pro stínování motivů se využívá u žakárských tkanin.

Všimněme si, že na tkanině vidíme příčné pruhy. V místě, kde se setkává osnovní a útkový efekt téže vazby není pěkná kontura (nitě se „rozjždějí“). Tomu je potřeba zamezit, viz další obrázek.

Stínovaný kepr

Tato vazba je správná.

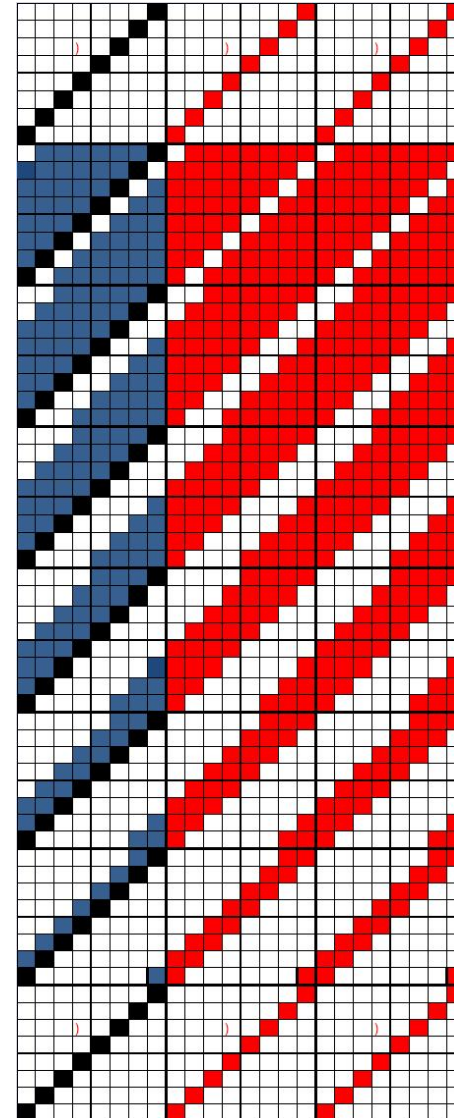
Proč? Je vhodnější zesilovat jednotlivé střídy osmivazného kepru směrem nahoru. Pak vznikne v místě setkání osnovního a útkového efektu ostré odvázení. To nám zajistí, že nitě budou „držet“ svou polohu a kontura se nebude „rozjíždět“.

Na obrázku je původní útkový osmivazný kepr pravého směru zkeslen černou barvou, postupné zesilování vazby až do osnovního efektu je vyznačeno modře. V podstatě se jedná o sedm vazeb, které jsou spojené do jedné střídy vazby. Stínují příčně.

Do technické vzornice tkaniny zakresluje střídu černou barvou! Modrá barva nám má jen pomoci pochopit, jak se stínovaný kepr vytváří.

Tento kepr můžeme tkát pomocí 8 (resp. 16) listů. Použijeme hladký návod do listů. Zvolený počet listů závisí nejen na velikosti střídy vazby, ale také na hustotě osnovy.

Návod do zubů paprsku volíme dle potřebné dostavy osnovy (jak už víme, ovlivní ho číslo paprsku a návod do zubů). Pokud tento údaj neznáme, můžeme použít třeba $nz = 4$ nebo 8.

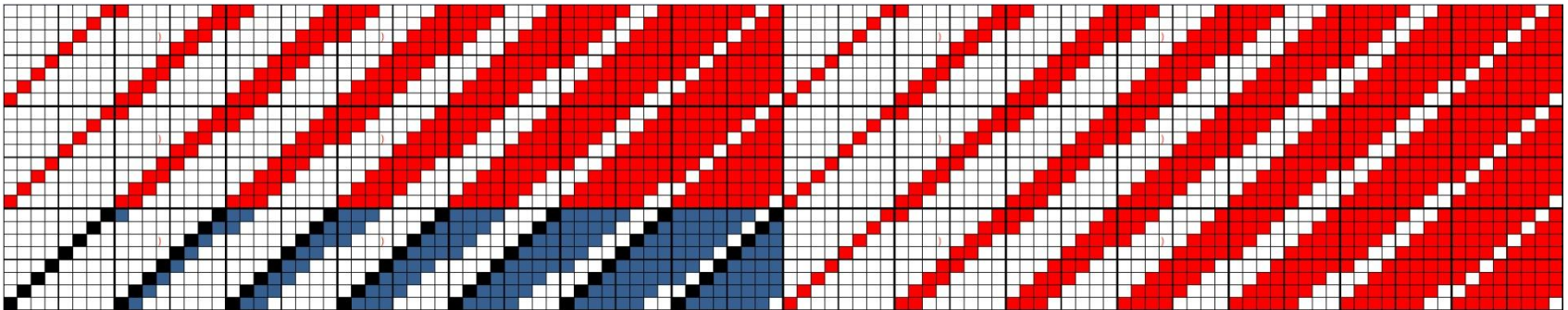

Stínovaný kepr

Na obrázku je původní útkový osmivazný kepr pravého směru zkraslen černou barvou, postupné zesilování vazby až do osnovního efektu je opět z výukových důvodů vyznačeno modře. Do technické vzornice tkaniny zakresluje střídu černou barvou.

Jedná se také o sedm vazeb, kdy postupným zesilováním přecházíme z útkového do osnovního efektu. Při rozkreslení po střídě vidíme, že zde také vzniklo ostré odvázení.

Na tkanině vzniknou podélné pruhy.

Ve střídě vazby nenajdeme žádné stejně provazující nitě, proto vazba vyžaduje hladký návod do listů. Protože se ale jedná o velkou střídu na šířku (56), nemůžeme tuto vazbu tkát pomocí listového stroje (omezení max. 24 listů). Musíme použít žakárský stroj.

Návod do zubů paprsku volíme dle potřebné dostavy osnovy (jak už víme, ovlivní ho číslo paprsku a návod do zubů). Pokud tento údaj neznáme, můžeme použít třeba $nz = 4$ nebo 8 .

Stínovaný kepr

**Ukázka tkaniny
z mykaných přízí
a vypáraných osnovních
i útkových nití**

Vazba

Stínovaný kepr - stínování je dosaženo pomocí 5vazného kepru pravého směru. Tvoří je kepr osnovní, dva kepry zesílené a kepr útkový.

Návod do listů:

dílový (4 x 5 listů)

Příze

V osnově je použita světlá nit, která je seskaná s tenkou černou nití na nízký zákrut směru S.

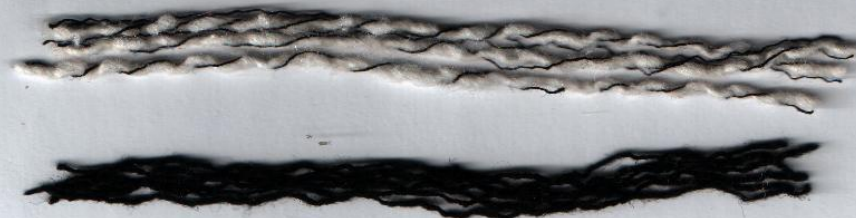
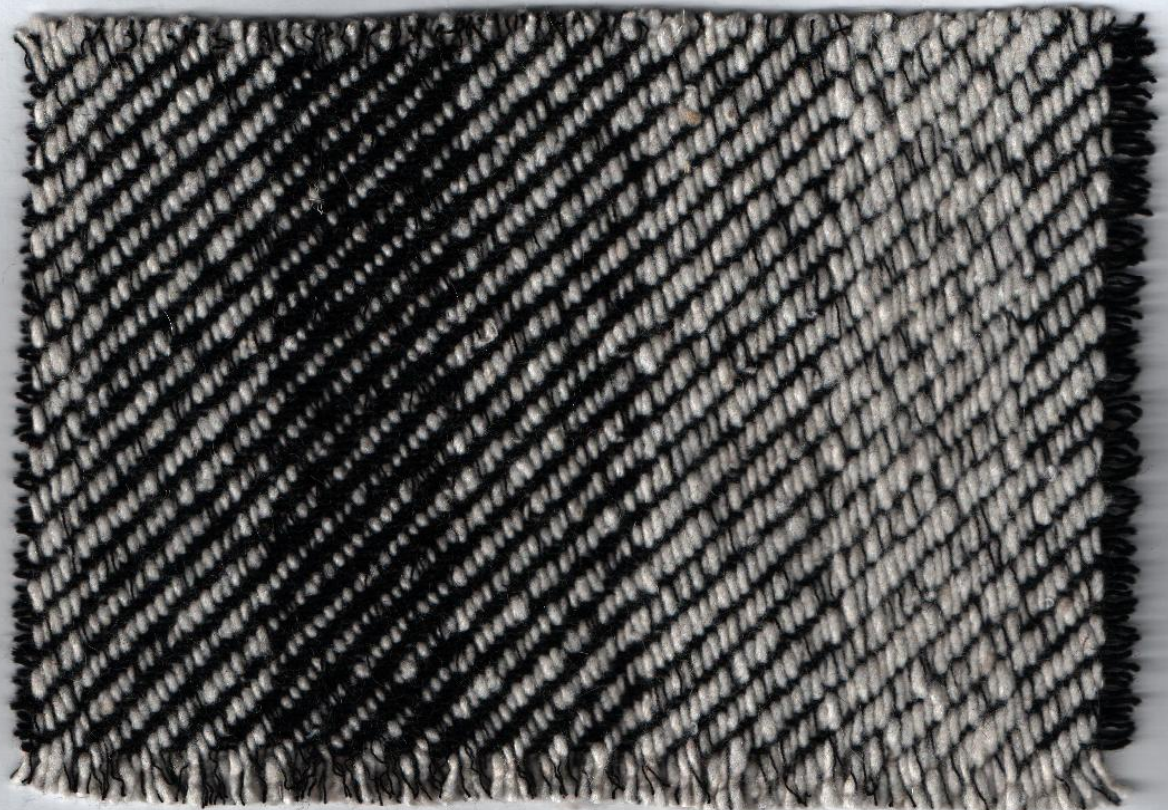
V útku je jednoduchá černá příze.

Vzorování

Hladké snování 1A

Hladké házení 1R

Pozn.: Zde vidíme, že výraz hladký je přesnější jež jednobarevný, když v osnově máme černobílou nit...

Zesílený kepr

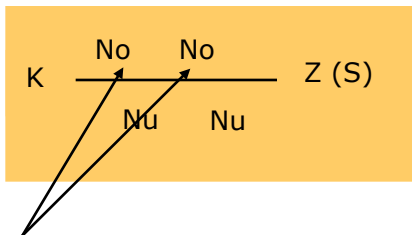

Víceřádkový kepr

Víceřádkový kepr

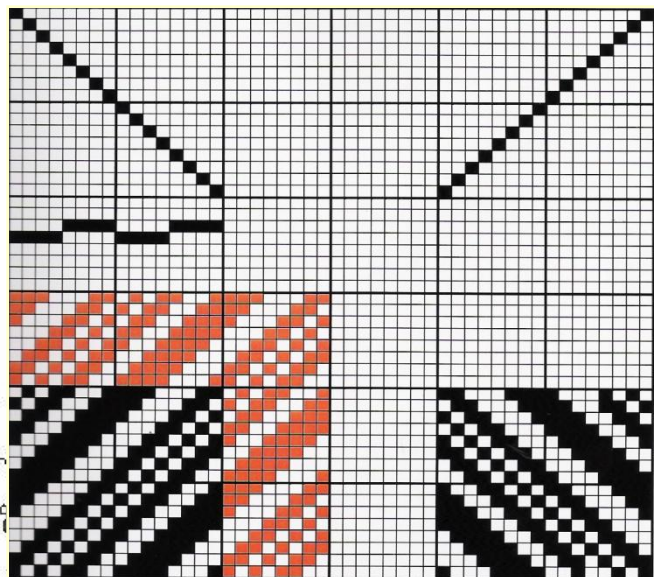
- má ve střídě vazby více řádků vazných bodů (jednoduchých nebo zesílených), nejméně dva, podle počtu řádků mluvíme o kepru dvouřádkovém, třířádkovém...
- k základním útkovému kepru přidáme minimálně jeden řádek
- přidáním vazných bodů (řádků) se vazba zpevní
- zesílením vazných bodů se střída vazby nemění
- maximální počet řádků – je dán velikostí střídy
- útkový, oboustranný i osnovní
- symetrický nebo nesymetrický
- nejmenší střída vazby (SV) je 5x5
- návod do paprsku dle potřeby
- návod do tolika listů, jak velká je střída vazby nebo do násobku střídy
- použití: dekorativní vazba, vhodná především na dámskou šatovku, na svrchní ošacení, dekorační tkaniny, doplňky

Označení

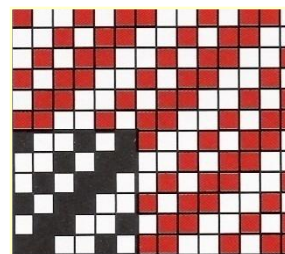
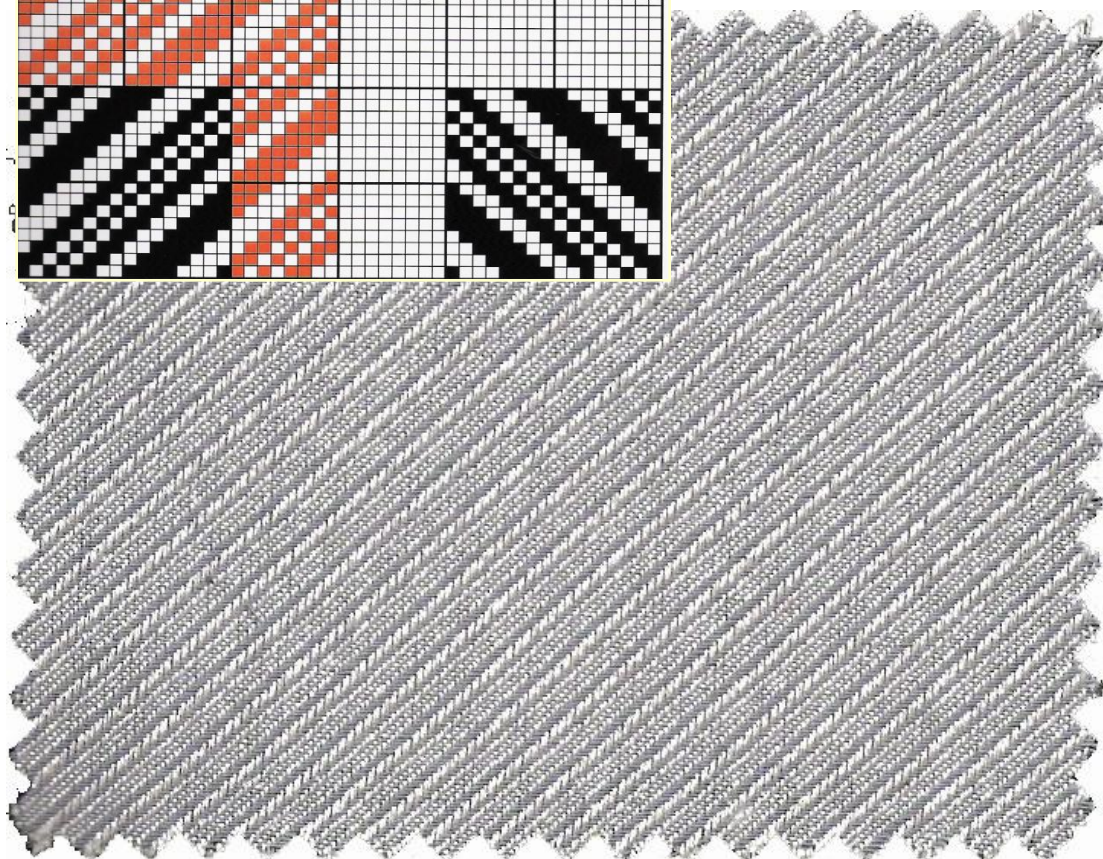
počet řádků, jejich šířka je dána počtem osnovních vazných bodů

Vceřádkový kepr

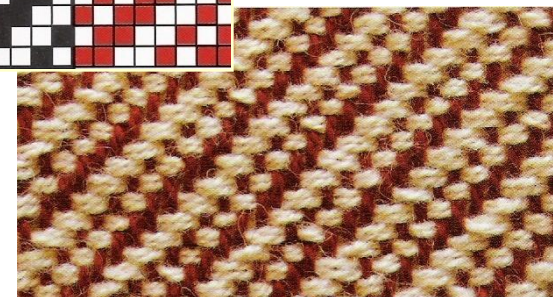

šestnáctivazný
čtyřřádkový kepr
pravého směru

$$K \frac{1 \quad 1 \quad 2 \quad 3 \quad 1}{1 \quad 1 \quad 2 \quad 3} Z$$

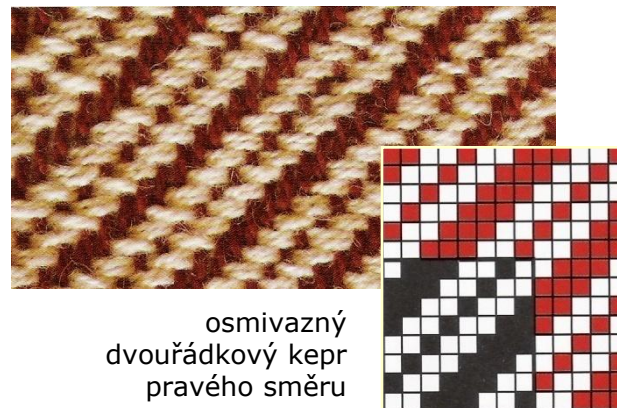

$$K \frac{2 \quad 1}{2 \quad 1} Z$$

šestivazný
dvouřádkový kepr
pravého směru

$$K \frac{3 \quad 1}{2 \quad 2} Z$$

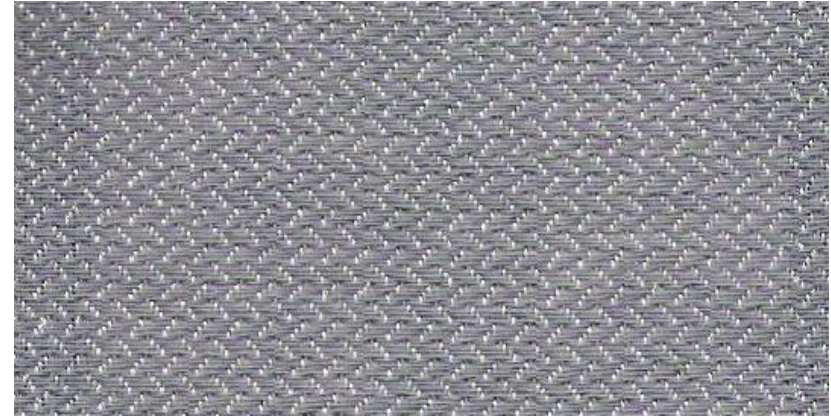

osmivazný
dvouřádkový kepr
pravého směru

Kepr lomený

Lomený kepr

- má ve střídě vazby dva směry řádkování, řádky jsou posunuty o $\frac{1}{2}$ střídy
- lze vytvořit keprů základních, zesílených a víceřádkových
- střída vazby se může zvětšit nebo zůstat stejná:
  - kepr lomený ve střídě – střída vazby se nemění
  - kepr lomený po střídě nebo po několikanásobné střídě ve směru podélném nebo příčném - pruhy
  - kepr lomený do čtverců či obdélníků
- útkový, oboustranný i osnovní
- symetrický i nesymetrický
- u oboustranných symetrických keprů vzniká v místě změny směru řádku ostré odvázení (proti osnovním vazným bodům se nacházejí vazné body útkové a proti útkovým vazným bodům vazné body osnovní)
- nejmenší střída vazby (SV) je 4x4
- návod do paprsku řešíme tak, aby v místě změny směru byla třtina
- návod hladký, lomený nebo dílový
- použití: převážně podélné lomení, kostýmové, oblekové, pláštové a svrchníkové tkaniny, pracovní oděvy, doktorské kalhoty, potahování slamníků, kepry lomené ve střídě vhodné například na prádlové tkaniny nebo šály

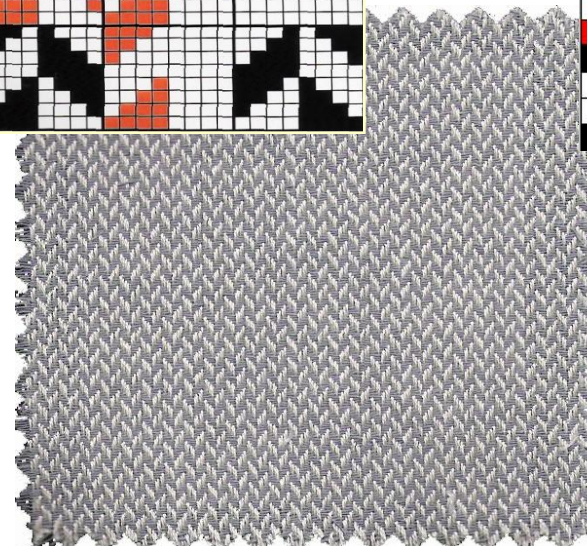
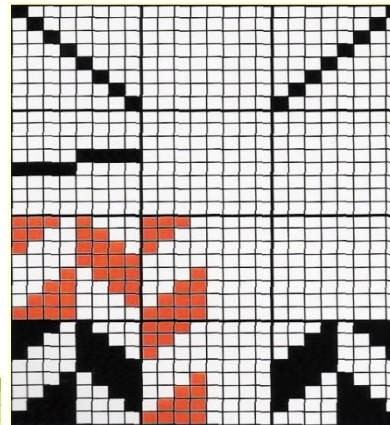
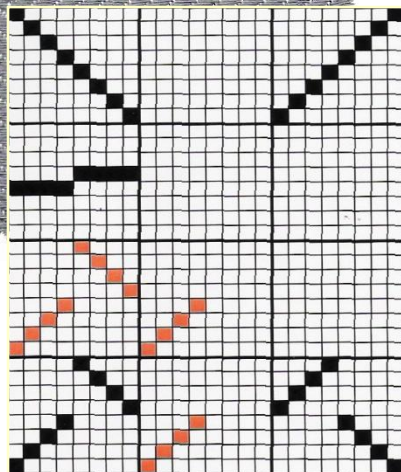
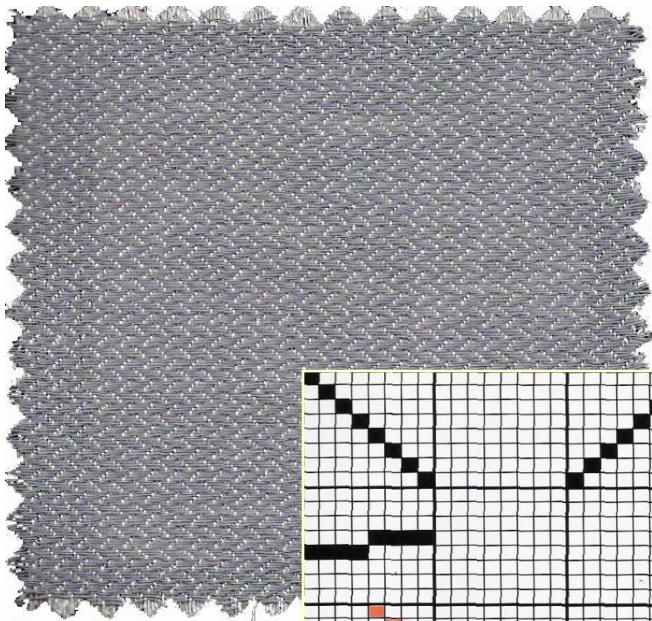
Kepr lomený

Kepr lomený ve střídě

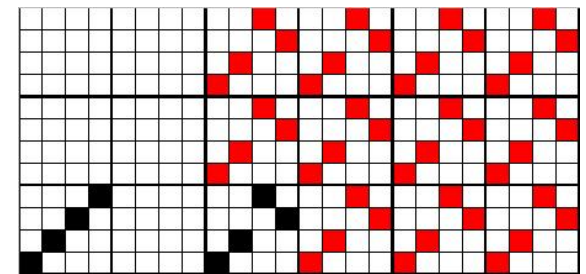
- změna vazby se uskutečňuje v polovině střidy vazby, střída zůstává stejná
- pořadí nití např.:

- 1,2,3,4   1,2,4,3 pro 4vazný
- 1,2,3,4,5,6,7,8   1,2,3,4,8,7,6,5 pro 8vazný K

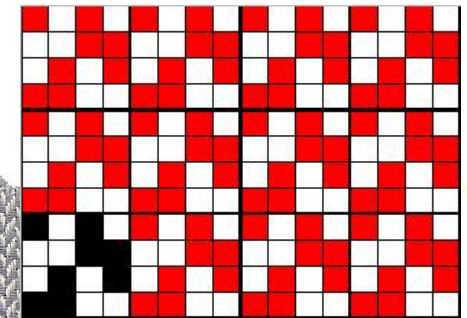
„4vazný atlas“ vznikne z čtyřvazného útkového kepru, podobá se atlasové vazbě, má poměrně hladký lesklý povrch

kepr lomený ve střídě (v podélném směru)

„4vazný atlas útkový“ vznikne z čtyřvazného útkového kepru, podobá se atlasové vazbě, má poměrně hladký lesklý povrch

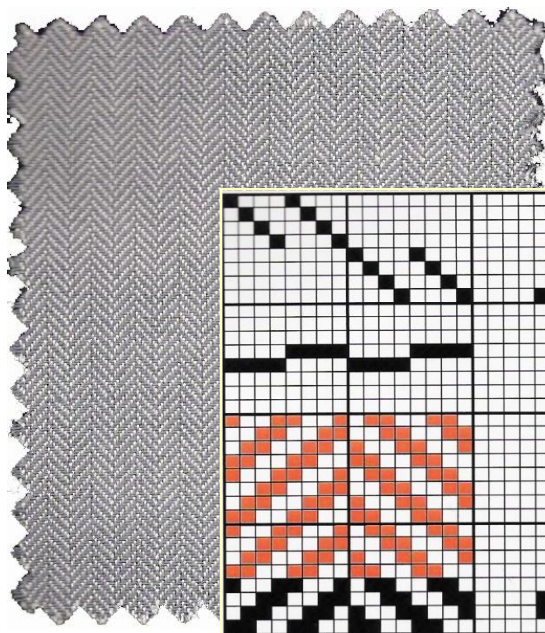
kepr lomený ve střídě
oboustranný – tyfl - vhodný
na prádlové tkabniny, šály
a flanely

kepr lomený ve střídě
v podélném směru symetrický
oboustranný, neklidný vzhled

11.8. Kepr lomený

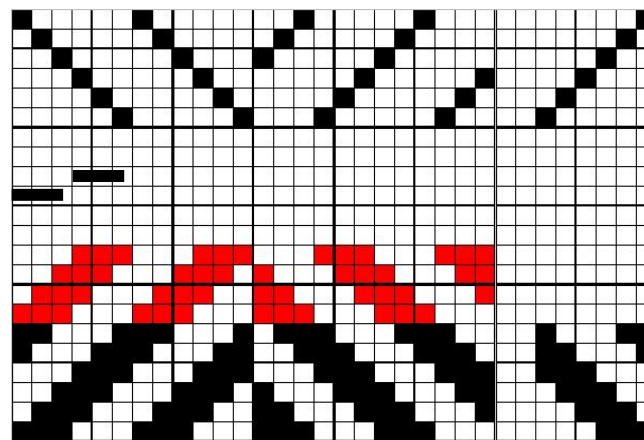
Kepr lomený po střídě

- tyto kepry se vždy sestavují z oboustranných zesílených nebo víceřádkových keprů
- nakreslí se střída vazby, další střídu kreslíme tak, že změním směr řádku a posuneme ji o polovinu střídy, takže vznikne v daném místě ostré odvázení
- podélný nebo příčný - výsledný efekt - charakteristické vzorování označované jako rybí kost
- lomený ve čtvercích
- je vhodné používat nejen oboustranné, ale také souměrné kepry, protože k výrobě takovýchto tkanin stačí stejný počet listů. Pokud použijeme nesouměrný kepr, zvětší se počet potřebných listů na dvojnásobek
- vzniklé vzorování je málo výrazné, abychom zvětšili šířku žebrování, použijeme kepr lomený po několikanásobné střídě:
  - střída vazby se nakreslí 2x a víckrát, pak se otočí směr řádku
  - velikost podélných proužků může být stejná nebo různá - vznikají plochy v podélném (příčném) směru, jinak odráží světlo
- používá se s výhodou dílového návodu
- vzornice pro karty zůstává stejná
- u oboustranných vazeb je v místech změny směru řádků ostré odvázení

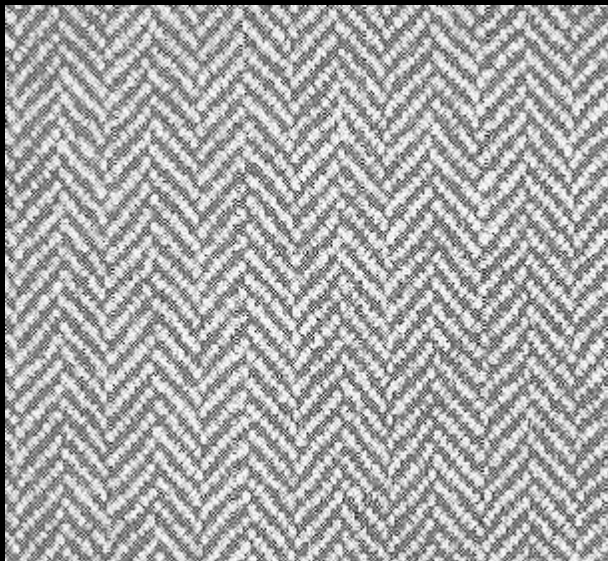
kepr lomený po několikanásobné střídě podélný, použit dílový návod do listů

kepr lomený po několikanásobné střídě podélný, použit lomený návod do listů

U keprů lomených po několika střídách jsou pruhy (podélné nebo příčné) výraznější (fiškret, fishbone, cvilich).

11.8. Kepr lomený

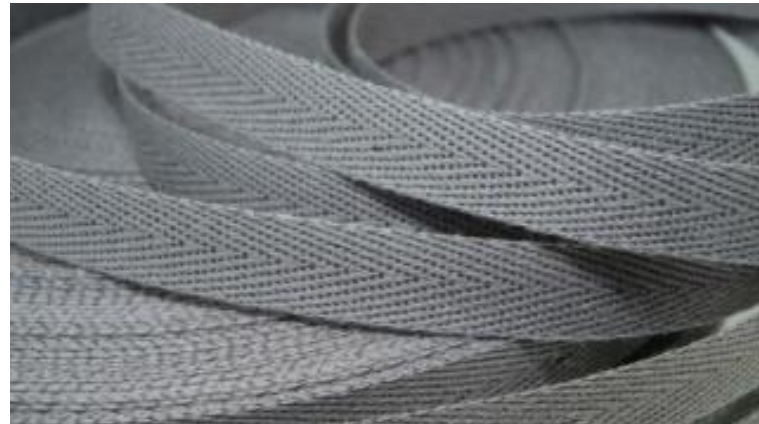
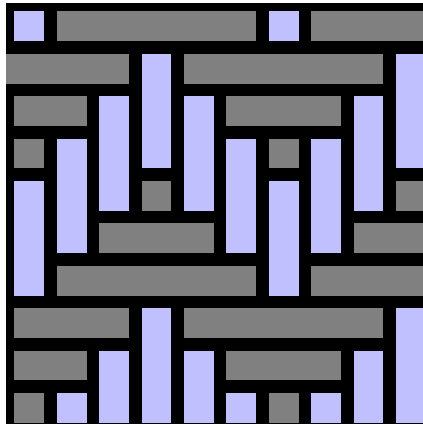
fiškret

Kepr hrotový

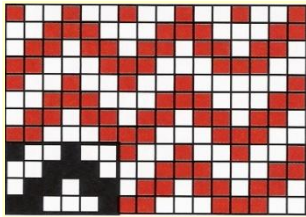
Hrotový kepr

- vznikne ze základního, zesíleného nebo víceřádkového kepru
- tvoří se tak, že směr řádku po určitém počtu nití obrátíme do opačného směru ve směru osnovních nebo útkových nití, proto se mu někdy říká zpáteční
- nemá vzorec
- pruhy mohou mít různou šíři, pro zvýraznění řádků můžeme směr řádků otočit po několika střídách, výsledná střída je vždy obdélníková, v jednom směru větší než původní střída
- řádky (jejich sklon) jinak odráží světlo (světlejší, tmavší), můžeme je zdůraznit kontrastními osnovními a útkovými nitěmi
- podle typu hrotu dělíme kepry na:
  - s ostrým hrotem (směr řádku otočíme bez poslední a první nitě, $sv = 2n - 2$)
  - s tupým hrotem (nakreslíme celou střídu a celou zrcadlově otočíme po střídě), použití zřídka $sv = 2n$
  - kombinovaný $sv = 2n - 1$
- podle šířky pruhů: pravidelný a nepravidelný
- podle směru hrotů:
  - podélný (směr řádku otočíme podle osy y), podélně pruhuje
  - příčný (směr řádku otočíme podle osy x), příčně pruhuje
- hrotovému kepru je podobný kepr klikatý, ale počet nití v jednotlivých směrech řádkování není shodný, směr řádkování měníme po libovolném počtu nití, tyto vazby mohou být opět příčné nebo podélné
- tvoří výraznou vzorovou vazbu, je zdobná, používají ji především bavlnáři a vlnáři na prádlové, šatové, kravátové a dekorační tkaniny.

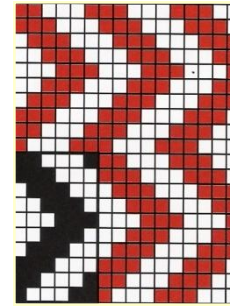

Kepr hrotový

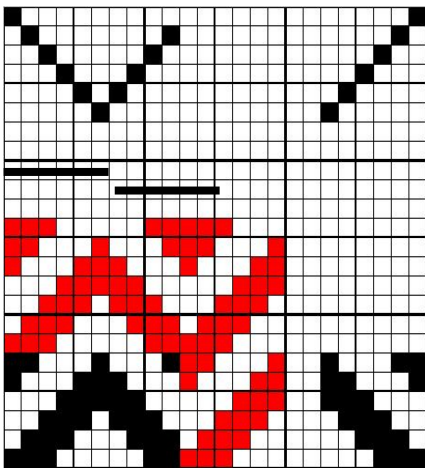
kepr podélný s ostrým hrotem
vytvořený z cirkasu

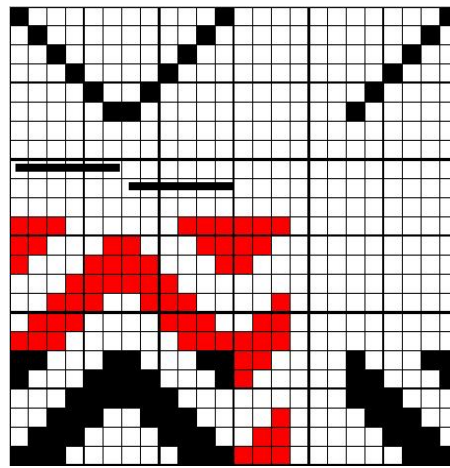
hrotový příčný vznikl ze zesíleného kepru

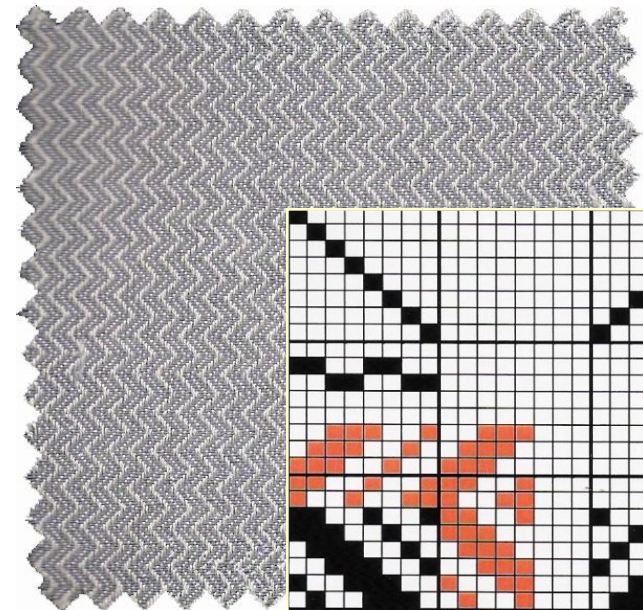
Hrotový (zpáteční) návod do listů použijeme tam, kde je vazba osově souměrná kolem některé z osnovních nití

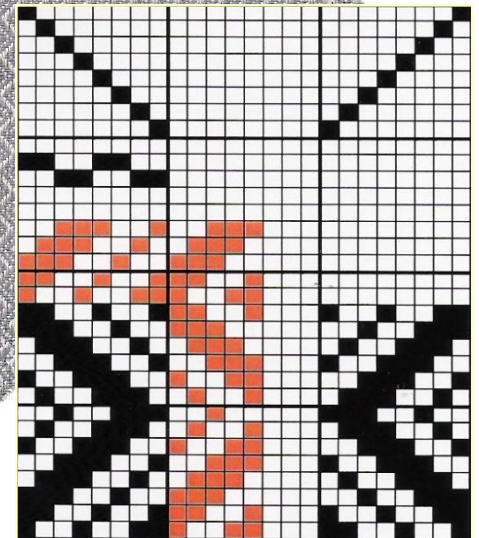
kepr podélný s ostrým hrotem,
hrtový návod do listů

kepr podélný s tupým hrotem,
hrtový návod do listů

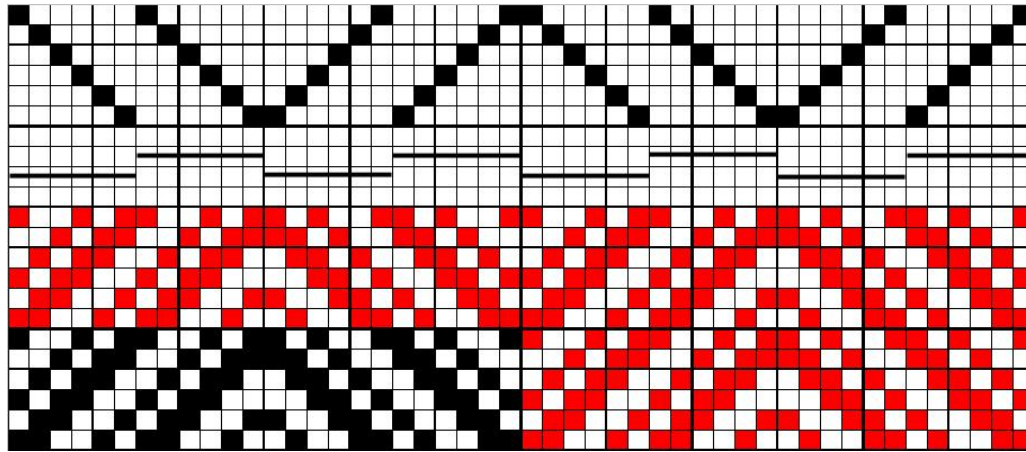

hrotový příčný
s ostrým hrotem
z dvouřádkového kepru

Kepr hrotový

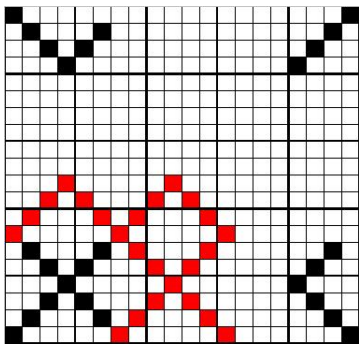

hrotový podélný kepr s tupým hrotem vytvořený z dvouřádkového kepru, směr řádků se mění po dvou střídách

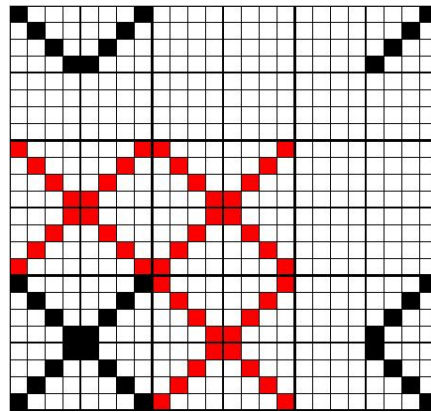
Kepr křížový

Křížový kepr

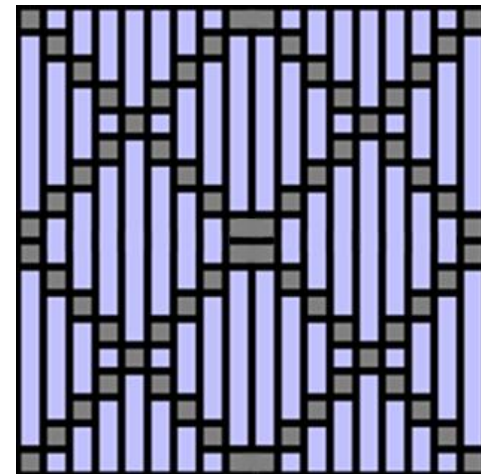
- skládá se ze dvou v různém směru se křížujících keprů
- vznikne překlopením hrotového kepru
- vznikne kosočtverec nebo kříž podle toho, zda je v místě zkřížení jeden společný vazný bod nebo zda křížení vznikne čtvercový obrazec (panamové zesílení)
- používáme návod zpáteční návod stejně jako u hrotových podélných keprů
- program pro vazbu na výšku souhlasí s vazbou (překlopení ve směru osy x) – stejně jako u příčných hrotových keprů
- výsledná střída je čtvercová a její velikost je dána typem hrotu
  - s ostrým hrotem (otočíme bez poslední a první nitě) $SV = 2n - 2$
  - s tupým hrotem (nakreslíme celou střídu a celou zrcadlově otočíme po střídě), použití zřídka $SV = 2n$
  - kombinovaný $SV = 2n - 1$
- protože mají volné útky, dobře nasávají vlhkost a jsou vhodné na ručníky, dále se používají na ubrusy, podšívky, dekorační tkaniny, vzorované křížové kepry (systém klikatých keprů) jsou vhodné na přehozy, textilní tapety

společný bod v místě křížení

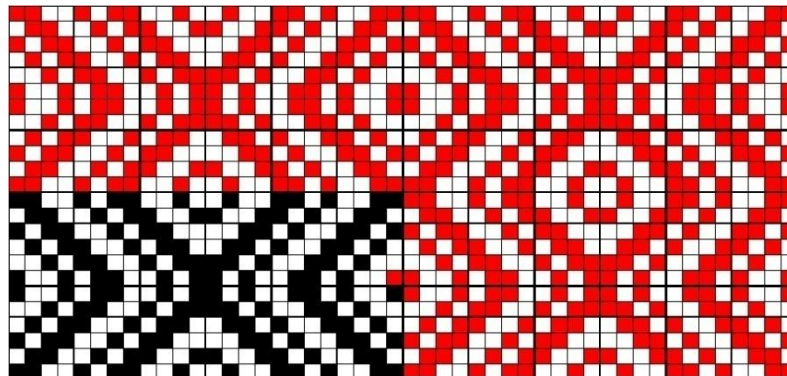
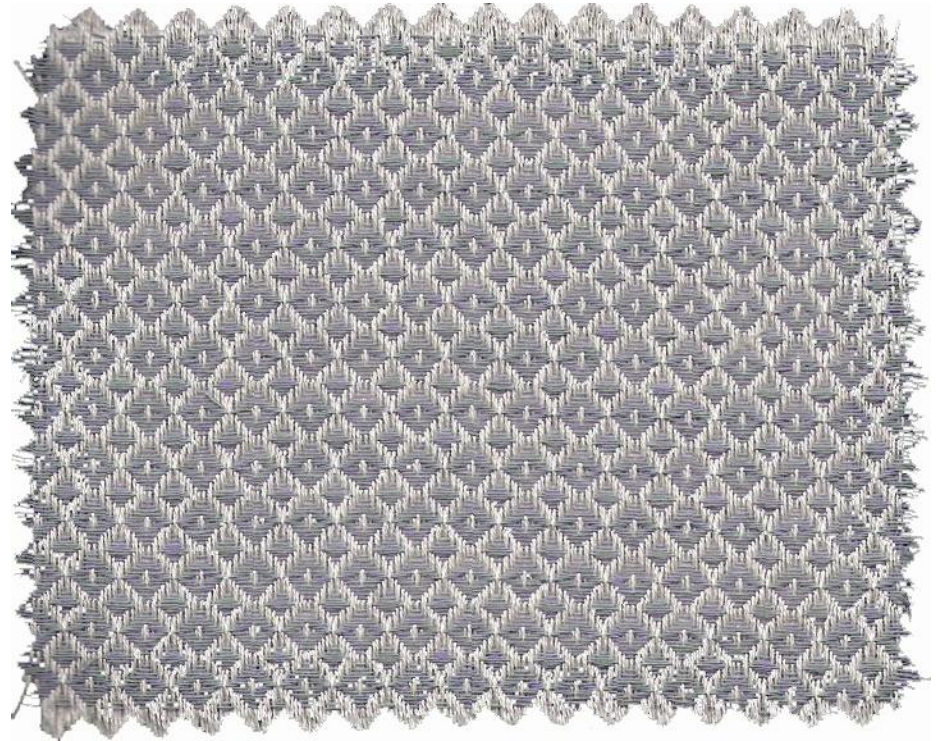
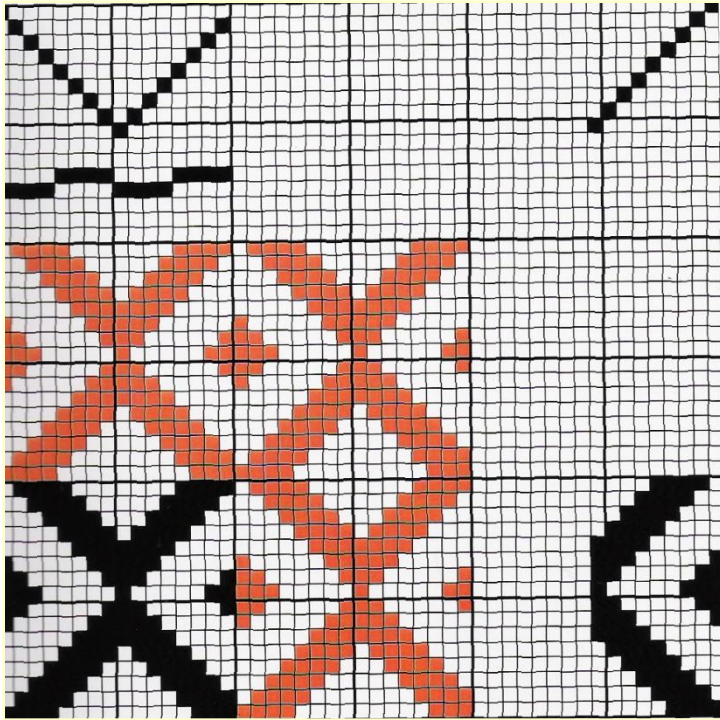

panamový střed

střídání tupého a ostrého hrotu

Kepr křížový

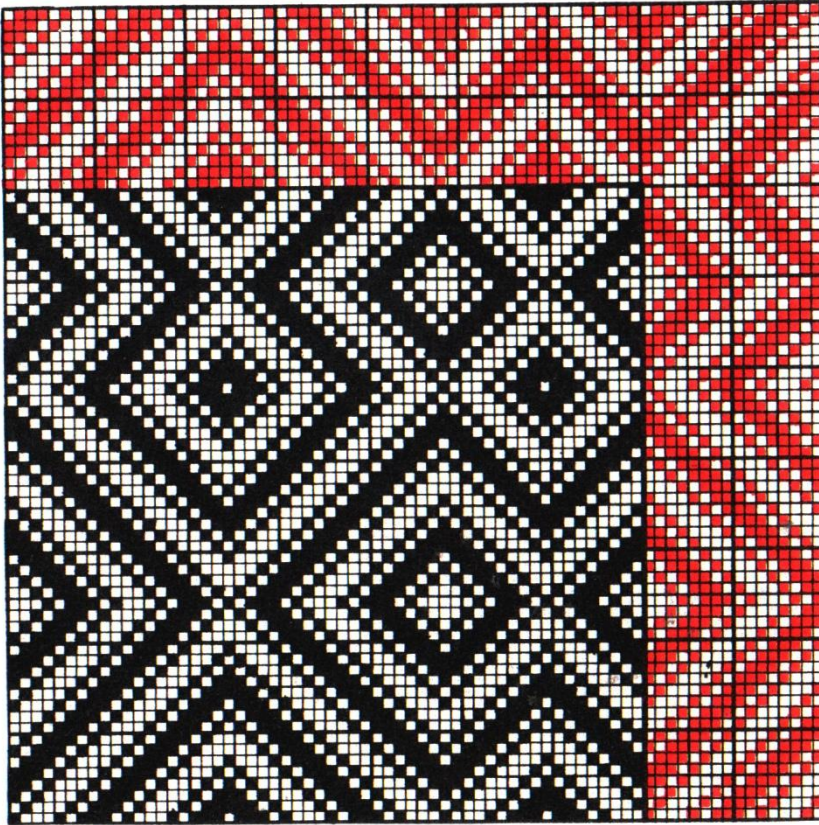

hrotový příčný

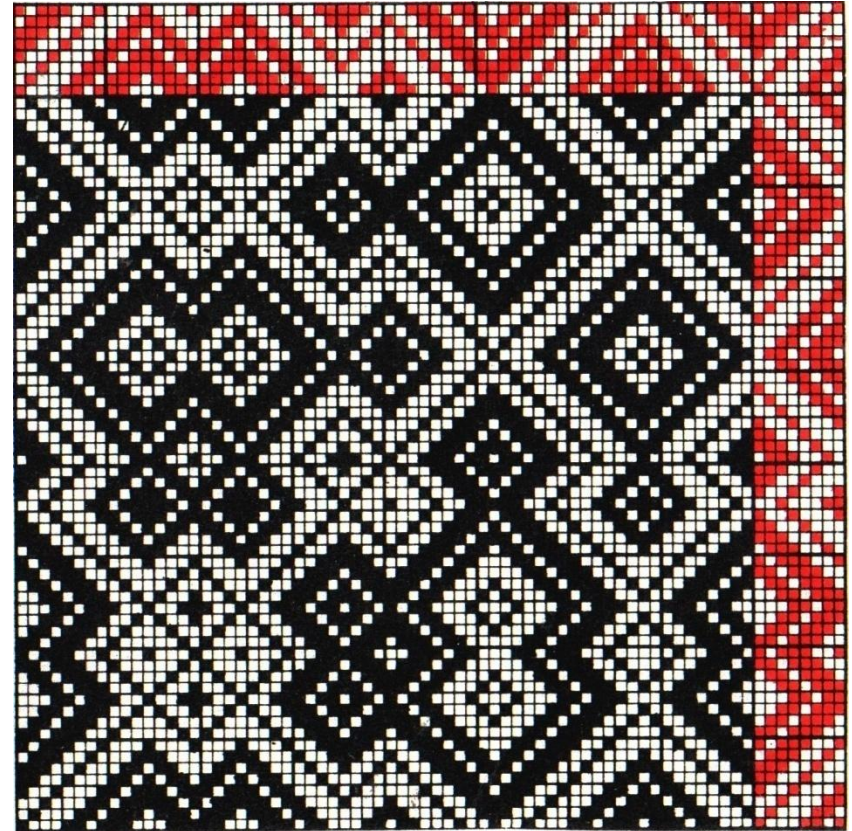
ukázky z bakalářské práce KDE – Koblřová

Kepr křížový

Ukázka vzorovaných křížových keprů

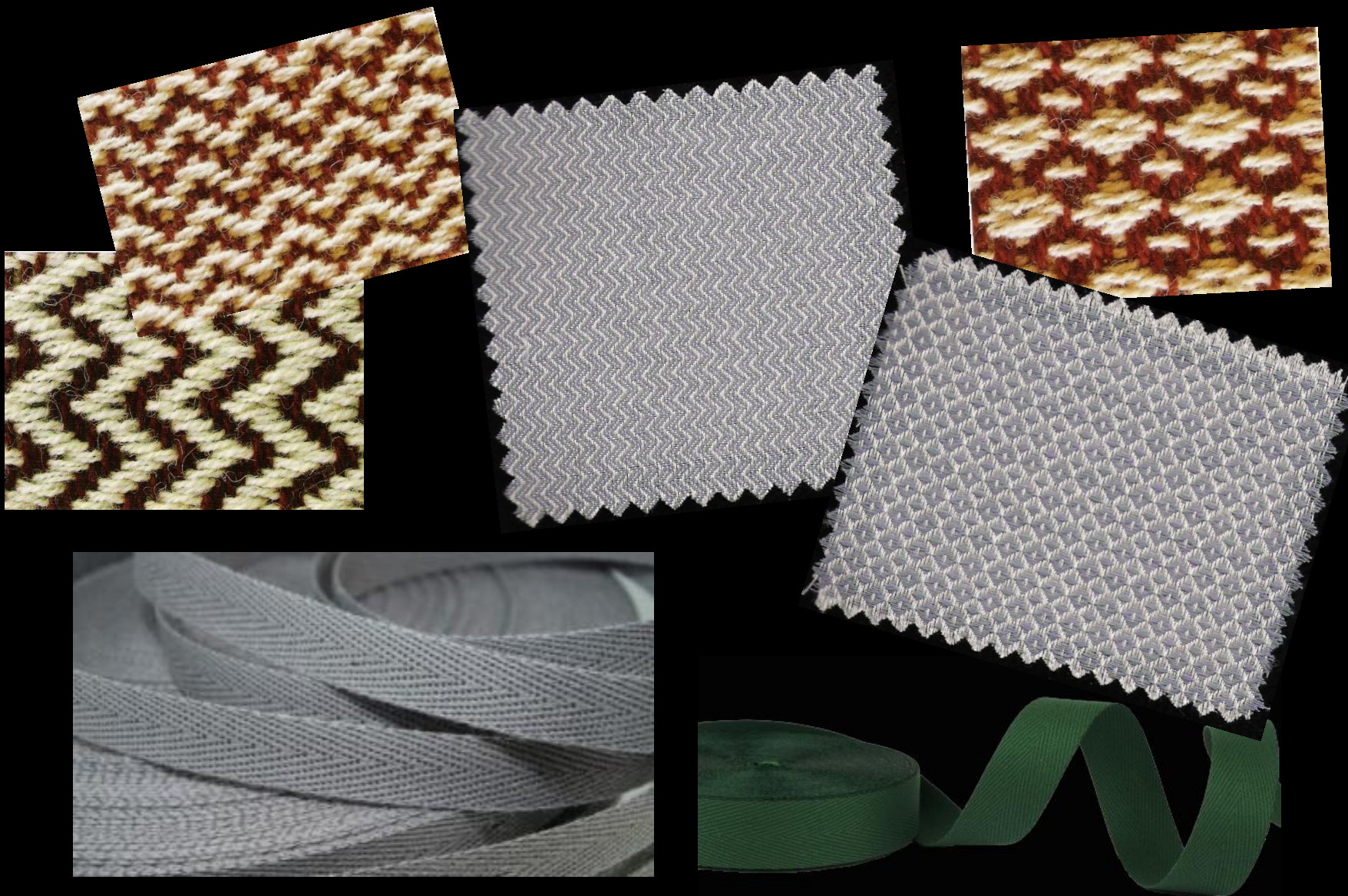

pro listové brdo s 10 listy

pro listové brdo s 11 listy

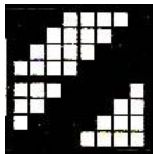
Kepr hrotový a křížový

Kepr vícešupňový

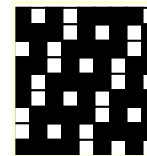
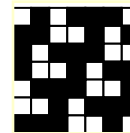
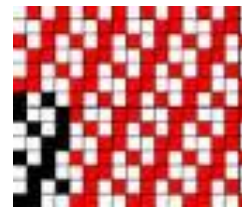
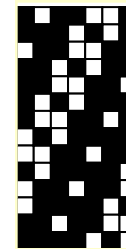
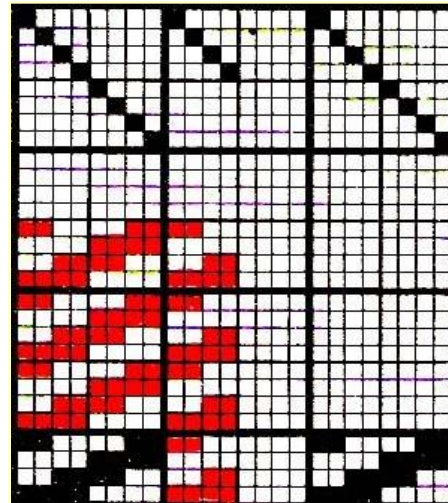
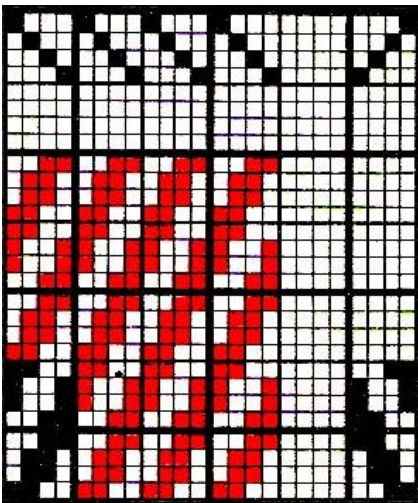
Vícešupňový kepr

- jednostupňové kepry mají sklon řádků vazby 45° nebo 135°, tento směr měníme pomocí dostavy
- u vícešupňového kepru dochází k posunu keprového řádku o dvě nitě u dvoušupňové vazby, o tři nitě u tříšupňové vazby, tím vytvoříme strmé nebo ležaté řádkování
- lze vytvořit keprů zesílených a víceřádkových
- použití vícešupňového kepru: šatovka, kalhoty, kostýmy, pláště, potahové tkaniny
- gabardén* (z franc. Gabartin – modelový salon), je všeobecné označení pro jemné a husté tkaniny vyznačující se šikmým žebrováním, vzhledu dosáhneme dostavami (poměr 2:1), vícešupňovým keprem, na pleteninách, bavlnářský gabardén je vhodný na dámské šaty nebo pláště, hedvábnický na společenské oděvy, vlnářský má speciální název jezdecký kord (kavalery tvil) – vhodný na sportovní kaphoty a pláště, uniformy

$$K \frac{4}{4} Z$$

tvoříme-li dvoušupňový kepr,
zakresluje každou druhou osnovní nit
nebo každou druhou útkovou nit

vznikne dvoušupňový strmý nebo ležatý kepr

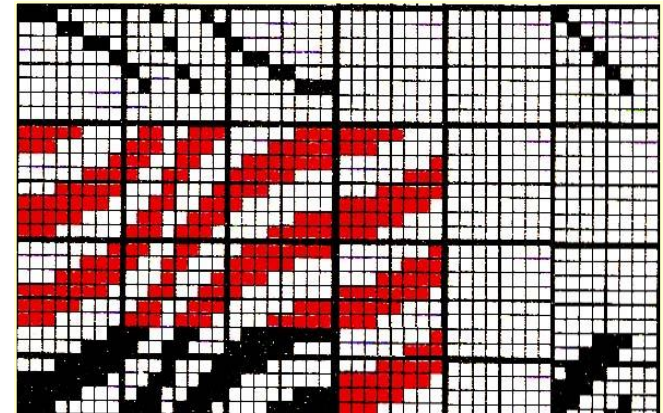
Kepr vlnitý

Vlnitý kepr

- vznikne vhodnou kombinací jednostupňových a vícešupňových keprů, měníme sklon a směr řádků. Na povrchu tkaniny vytváříme vlnky, přímký. Kreslíme-li kružnici, rozdělíme si ji na osm stejných oblouků, zrcadlově proti sobě postavených. Oblouku a křivky se dosáhne pravidelným prodlužováním a zkracováním postupových schůdků, vzestupně systémem 1,2,3,4... nebo sestupně 4,3,2,1.
- lze vytvořit keprů zesílených a víceřádkových
- Postup: zvolím si vazbu, zvolím určitý bod, naznačím křivku, kterou budu patronovat, nakreslím vlnitý návod do listů, dokreslím technickou vzornici
- použití: na módní oblečení, dámské kostýmy, pláštoviny, vynikne, použijeme-li kontrastní barvy, výroba z mykané vlny, někdy lehce zavalchované a počesané. Vzorujeme také na dekorační tkaniny. Vícestupňového kepru dochází k posunu keprového řádku o dvě nitě u dvoustupňové vazby, o tři nitě u tříšupňové vazby, tím vytvoříme strmé nebo ležaté řádkování

na vzornici vlnitý kepr vytvořený z kepru $K \frac{3}{3} Z$

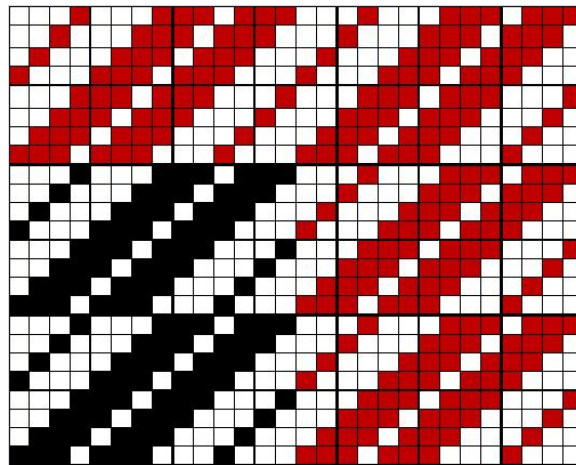

Kepr odstavcový

Odstavcový kepr (přerušovaný)

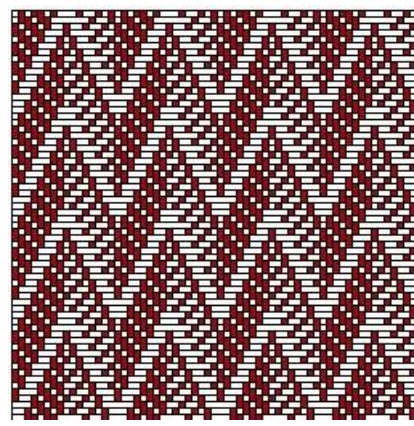
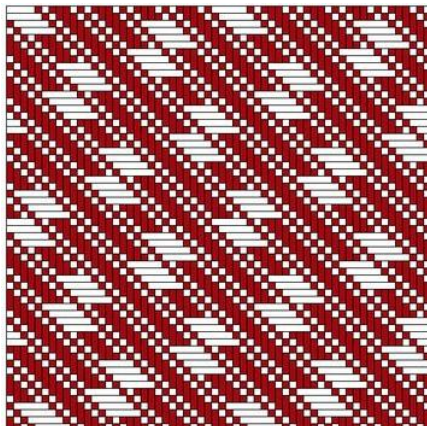
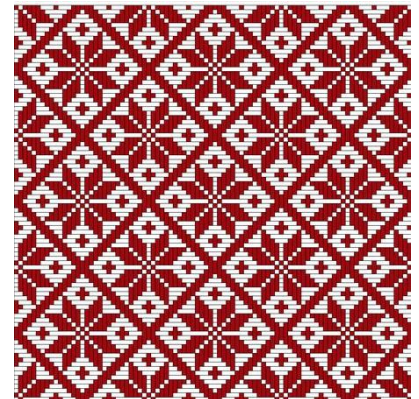
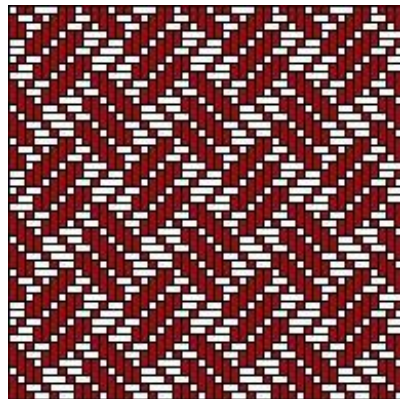
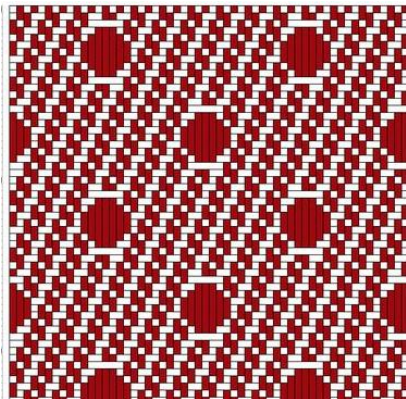
- vzniká z keprů zesílených, víceřádkových nebo vícestupňových, nejlépe oboustranných symetrických. aby v místech kontur vzniklo ostré odvážení
- vznikne tak, že po určitém počtu nití původní střídu přerušíme
- můžeme měnit směr řádků
- přerušovaný kepr může být podélný nebo příčný, pravidelný nebo nepravidelný

Kepr vzorovaný

Vzorovaný kepr

- vznikne ze základních, zesílených, víceřádkových nebo víceřádkových keprů libovolným ubíráním vazných bodů, zakreslováním dalších vazných bodů, menších obrazců požadovaných obrazců, natáčením keprových motivů apod.
- Máme celou řadu možností: měnit směr a počet řádků, zesilovat, otáčet, stínovat, přidávat motivy apod. Tyto vazby nelze jednoznačně zařadit do konkrétní skupiny odvozenin kepru, pojmenování „vzorovaný“ je univerzální.

Liberec 2019

Doporučená literatura:

- Bednář, V., Svatoš, S.: Vazby a rozbory tkanin I, SNTL 1989
Bednář, V., Svatoš, S.: Vazby a rozbory tkanin II, SNTL 1991
Moravec, V., Hruša I.: Technologie I , 2. část – Vazby listových tkanin, Liberec 1980
Mrazíková, I.: Vazby tkanin listové, TUL Liberec 2002
Wolfová E.: Arsenjevová, Z., Tkaní, Brno 2005
Křížová, V.: Ruční tkaní, SPNP 1983

Obrázky a fotografie použity z následujících publikací a pramenů:

- uvedené publikace
Wikipedia, Google
archiv V. Bergmanové (Textilana, skeny vzorků textilií, fotografie vybavení KDE a další)
bakalářské práce: Koblíková, D., Zedlová, N.; Kadrnožková, P.; Kůtová, B.; Linhartová Š.; Šimanská, P.; Chaničkovská, Š.
prospekty firem